

Vanhempien kokemuksia viides- luokkalaisten laajoista terveystar- kastuksista

Sanna Ahola & Noora Mäkilä

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Vanhempien kokemuksia viidesluokkalaisten laajoista terveystarkastuksista

Sanna Ahola & Noora Mäkilä
Terveystarkastustyö
Opinnäytetyö
Syyskuu, 2018

Sanna Ahola & Noora Mäkilä

Vanhempien kokemuksia viidesluokkalaisten laajoista terveystarkastuksista

Vuosi	2018	Sivumäärä	32
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata vanhempien kokemuksia viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen prosessista. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä asiakasymmärrystä vanhempien näkökulmasta koskien viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen kulkua. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä erään Uudenmaan kaupungin kanssa.

Opinnäytetyö toteutettiin käyttäen laadullista tutkimusmenetelmää. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin sähköistä kyselylomaketta Webropol-ohjelmaa hyödyntäen, jossa käytettiin avoimia kysymyksiä. Vastauksia saatiin 22. Vastaukset analysoitiin teemoittelun keinoin.

Tutkimuskysymyksenä oli ”Millaisia kokemuksia vanhemmilla on viidesluokkalaisten laajojen terveystarkastusten prosessista?”. Vastauksissa nousseista teemoista kokemukset olivat vaihtelevia. Vanhemmat kiinnittivät vastauksissa huomiota terveystarkastuksen kutsuun, ajanvaraukseen, terveystarkastuksessa käsitelyihin aiheisiin, asiantuntijoiden osaamiseen sekä yhteydenottoon terveydenhoitajaan jälkikäteen. Esille nousi erityisesti sähköisten palveluiden hyödyntäminen ja asiantuntijoiden osaaminen ja vuorovaikutus.

Tulosten perusteella viidesluokkalaisten laajoja terveystarkastuksia voidaan kehittää enemmän perheiden tarpeita ja toiveita vastaaviksi. Tästä voisi hyötyä myös kouluterveydenhoitaja suunnitellessaan yksilöllisesti laajoja terveystarkastuksia.

Asiasanat: kouluterveydenhuolto, laaja terveystarkastus, vanhempien kokemukset

Sanna Ahola & Noora Mäkilä

Parents' experiences of the fifth grade pupils' comprehensive health check-ups

Year	2018	Pages	32
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to describe parents' experiences of the fifth grade pupils' comprehensive health check-ups. The aim was to increase parents' knowledge of fifth grade pupils' health check-ups. This thesis was done in cooperation with a city in the Southwest Finland.

This thesis was qualitative, because the authors wished to study the parents' experiences. The data was collected through an electronic questionnaire, which emphasized open questions. The received answers (n=22) were analysed by thematising.

The results show that the parents' experiences were related to the invitation, appointment, the themes of health check-up, public health nurses' and doctors' professional abilities and the possibility to contact the public health nurse afterwards. The experiences involved also the possibility to use electronic services as well as the interaction with public health nurses and doctors.

This thesis can help to develop comprehensive health check-ups to become more client-oriented. Public health nurses could use these results when planning individual comprehensive health check-ups.

Keywords: school health care, comprehensive health check-up, parents' experiences

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Kouluterveydenhuolto	6
2.1	Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta	6
2.2	Laaja terveystarkastus	7
2.3	Vanhempien kokemuksia terveystarkastuksista	8
2.4	Viidesluokkalaisen laaja terveystarkastus	9
2.4.1	Lapsen terveys ja hyvinvointi	9
2.4.2	Terveystottumukset	9
2.4.3	Koulunkäynti	10
2.4.4	Vapaa-aika	10
2.4.5	Perhesuhteet.....	11
3	Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys	12
4	Toteutus.....	12
4.1	Tutkimusmenetelmä.....	12
4.2	Aineiston keruu.....	13
4.3	Aineiston analysointi	14
5	Tulokset	14
5.1	Kokemuksia kutsun sisällöstä ja saapumisesta.....	14
5.2	Kokemuksia ajanvarauksesta.....	14
5.3	Kokemuksia esitietolomakkeesta.....	15
5.4	Kokemuksia terveystarkastustilanteesta.....	15
5.5	Kokemuksia terveydenhoitajasta ja lääkäristä	16
5.6	Kokemuksia yhteydenottamisesta terveydenhoitajaan jälkikäteen.....	17
6	Pohdinta.....	18
6.1	Tulosten tarkastelu	18
6.2	Opinnäytetyön luotettavuus	19
6.3	Opinnäytetyön eettisyys	20
6.4	Johtopäätökset, kehittämissuhteet ja jatkotutkimusaiheet	21
	Lähteet	22
	Taulukot	25
	Liitteet.....	26

1 Johdanto

Laajan terveystarkastuksen tarkoituksena on käsitellä koko perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia seikkoja kokonaisvaltaisesti huomioiden eri näkökulmat. Kuntia on velvoitettu järjestämään laajat terveystarkastukset ensimmäiselle, viidennelle ja kahdeksannen luokan oppilaille ja heidän perheilleen vuoden 2011 alusta lähtien (Hakulinen-Viitanen, Hast-rup, Hietanen-Peltola, Pelkonen, Wallin 2012, 12, 14.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen raportin mukaan 70 % laajaan terveystarkastukseen osallistuneista piti sitä hyödyllisenä. Vanhemmat kokivat, että laajassa terveystarkastuksessa oli puhuttu vanhempien näkökulmasta tärkeitä asioita, vanhempien mielipiteitä oli kuunneltu sekä koko perheen hyvinvointia oli kartoitettu ja tuettu. Yli kolmannes piti osittain riittämättömänä saamaansa tukea vanhemmuuteen (Halme, Kanste, Perälä 2016, 60.)

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä erään Uudenmaan kaupungin kanssa. Yhteistyökumppanimme toivoi tietoa vanhempien kokemuksista koskien viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen prosessia.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata vanhempien kokemuksia viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen prosessista. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä asiakasymmärrystä vanhempien näkökulmasta koskien viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen kulkua. Vanhempien kokemusten pohjalta kumppaniorganisaatio voi kehittää viidesluokkalaisten laajojen terveystarkastusten prosessia vastaamaan vanhempien näkemyksiä ja tarpeita.

2 Kouluterveydenhuolto

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa ja valvoo kouluterveydenhuoltoa. Kouluterveydenhuollon tarkoituksena on palvella peruskoulun oppilaita. Kouluterveydenhuolto säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010) sekä valtakunnallisesti yhtenäinen laatu varmistetaan valtioneuvoston asetuksella neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (228/2011). Kouluterveydenhuollon tavoitteena on edistää kouluympäristön hyvinvointia ja turvallisuutta, seurata oppilaiden kasvua, kehitystä ja hyvinvointia säännöllisesti, tukea vanhempia kasvatustyössä sekä tunnistaa varhaisen tuen tarve (Kouluterveydenhuolto 16 §).

2.1 Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta

Valtioneuvoston asetuksen (338/2011) tarkoituksena on varmistaa, että lasta odottavien naisten ja perheiden, alle kouluikäisen lasten ja perheiden, kouluikäisten lasten ja perheiden sekä opiskelijoiden terveystarkastukset ovat terveyttä edistäviä, suunnitelmallisia, yhtenäisiä

sekä yksilöiden ja yhteisöjen tarpeet huomioon ottavia. Kunnan on järjestettävä määräaika-
set terveystarkastukset kaikille ennalta määritellyille ikä- tai vuosiluokkaan kuuluville. Ter-
veystarkastuksessa selvitetään kasvua, kehitystä ja hyvinvointia erilaisin menetelmin. Ter-
veystarkastuksissa tulee olla esillä terveystarkastus, jota annetaan yksilölähtöisesti, siten että
se tukee yksilön voimavaroja sekä tukee yksilöä ottamaan vastuuta omasta terveydestään.
Oppilaalle annettavan terveystarkastuksen on tuettava itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveelli-
siä elämäntapoja, hyvää fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä sekä ennaltaehkäistä kouluki-
saamista (Terveystarkastusten sisältö ja määrä 338/2011.)

2.2 Laaja terveystarkastus

Kouluterveydenhuollossa tehdään jokaisella vuosiluokalla terveydenhoitajan toimesta terveystarkastus. Näistä terveystarkastuksista laajoja terveystarkastuksia ovat ensimmäisellä, viiden-
nellä ja kahdeksannella luokalla. Sen toteuttavat terveydenhoitaja sekä lääkäri yhteistyössä.
Laajaan terveystarkastukseen kuuluu myös opettajan antama arvio oppilaan selviytymisestä
sekä hyvinvoinnista koulussa vanhempien suostumuksella (Terveystarkastukset 2017.) Viiden-
nen luokan laajaan terveystarkastukseen kutsutaan koululainen ja hänen vanhempansa. Kou-
lulainen ja vanhemmat saavat kotiin täytettäväksi esitietolomakkeen (Liite 1), jonka tarkoi-
tuksena on herättää keskustelua kotona vanhempien ja koululaisen välillä. Terveydenhoita-
jalle ja lääkärille se on puheeksi oton väline (Hakulinen-Viitanen ym. 2012, 24).

Laaja terveystarkastus voidaan toteuttaa joko terveydenhoitajan ja lääkärin yhteisvastaan-
otolla tai erillisvastaanotolla. Laajojen terveystarkastusten tavoitteet ovat vaativia, joten se
vaatii moniammatillista yhteistyötä ja asiantuntijuutta (Hakulinen-Viitanen ym. 2012, 27-28.)
Laajan terveystarkastuksen tavoitteena on arvioida koko perheen terveyttä ja hyvinvointia.
Sen tulisi pohjautua perheen ja terveydenhuollon edustajien keskinäiseen luottamukseen ja
vuorovaikutussuhteeseen. Näin mahdollistetaan vanhempien ja lapsen osallisuus omaa itseä ja
perhettä koskevista asioista. Vanhempien ja lapsen luottamus terveydenhuollon ammattilai-
seen mahdollistaa hankalien asioiden ja huolien esille ottamisen. Terveydenhoitaja ja lääkäri
osoittavat perheelle, että ovat heidän puolellaan ja ensisijaisena on lapsen etu ja tarpeet.
Tarkoituksena on, että keskusteltu herättää ajatuksia vanhemmissa ja lapsissa sekä tuo van-
hemmille lapsen näkökulmaa asioihin. Laajassa terveystarkastuksessa on tavoitteena saada
vanhempi ja lapsi itse oivaltamaan omia voimavaroja ja kuormittavia tekijöitä sekä löytämään
yksilöllisiä, perheen elämäntilanteeseen sopivia keinoja ja ratkaisuja (Hakulinen-Viitanen ym.
2012, 17-19.) Terveydenhoitaja tekee laajoista terveystarkastuksista yhteenvedon, johon ke-
rätään tietoa oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnista. Tietoja voidaan hyödyntää kouluhy-
vinvoinnin kehittämisessä ja edistämässä (Terveystarkastukset 2017.)

2.3 Vanhempien kokemuksia terveystarkastuksista

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen (Hietanen-Peltola, Hakulinen, Vaara, Merikukka & Pelkonen 2017) mukaan kouluterveydenhuollon laajoja terveystarkastuksia ei järjestetä aina täysin kattavasti. Puutteita huomattiin niin lääkärin vastaanoton osuuden toteutumisessa kuin kouluterveydenhoitajan vastaanoton toteutumisen järjestämisessä. Parhaiten laajat terveystarkastukset toteutuivat viidesluokkalaisille ja heidän vanhemmille. Kolme neljästä tutkimukseen vastanneista kouluterveydenhuollon ammattilaisesta oli sitä mieltä, että laajoissa terveystarkastuksissa tulee esille sekä vanhempien että koko perheen tarpeita, joita ei ole aiemmin tunnistettu. Tutkimukseen vastaajat olivat kaikki sitä mieltä, että vanhemmat suhtautuvat myönteisesti terveystarkastuksiin. Noin puolet tutkimukseen vastanneista terveydenhoitajista oli sitä mieltä, että perheiden tuen tarpeet onnistutaan tunnistamaan varhain ja tarjoamaan apua ajoissa. Kymmenesosa vastaajista arvioi, että terveystarkastuksen toteuttamiseen oli liian vähän aikaa. Suurin osa vastaajista arvioi, että saa aina tai melko usein esitietolomakkeesta tietoa tulevan terveystarkastuksen asiasisällön kohdentamiseen. Osa terveydenhoitajista oli kokenut haastavaksi saada vanhemmat mukaan tarkastukseen sekä sopivien vastaanottoaikojen sopiminen vanhempien kanssa. Haasteiksi koettiin lääkäreiden suuri vaihtuvuus ja sitoutumattomuus. Tutkimuksesta kävi ilmi, että laajat terveystarkastukset rohkaisivat vanhempia ottamaan yhteyttä kouluterveydenhuoltoon myöhemmin (Hietanen-Peltola, Hakulinen, Vaara, Merikukka & Pelkonen 2017.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen raportin (Halme, Kanste, Perälä 2016, 60) mukaan lähes kaikki vanhemmista olivat saaneet kutsun viidesluokkalaisen laajaan terveystarkastukseen. Reilu kaksi kolmasosaa vastanneista vanhemmista oli päässyt vaikuttamaan ajankohtaan, jolloin laaja terveystarkastus toteutetaan. Laajaan terveystarkastukseen osallistuneista vanhemmista 70 % piti tarkastusta hyödyllisenä. Vanhemmat kokivat, että laajassa terveystarkastuksessa oli puhuttu vanhempien näkökulmasta tärkeitä asioita, vanhempien mielipiteitä oli kuunneltu sekä koko perheen hyvinvointia oli kartoitettu ja tuettu. Kuitenkin yli kolmannes piti osittain riittämättömänä saamaansa tukea vanhemmuuteen (Halme, Kanste, Perälä 2016, 60.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen mukaan vanhemmat kokevat, että neuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilökunta on vaikeinta tavoittaa. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että kouluterveydenhuollon tarkastuksissa puolilla vastanneista ei toteutunut molempien vanhempien läsnäolo, kun keskustellaan lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. (Halme, Nykänen, Perälä & Salonen 2011, 77.)

2.4 Viidesluokkalaisen laaja terveystarkastus

2.4.1 Lapsen terveys ja hyvinvointi

Viidennen luokan laajan terveystarkastuksen päätavoitteena on valmistaa nuori ja hänen vanhempit tulevaan puberteettiin eli murrosikään (5. lk laaja terveystarkastus 2015). Ennen terveystarkastusta terveydenhoitajan ja lääkärin on tärkeä käydä läpi esitietolomake (Liite 1) ja nostaa sieltä esille puheenaiheita yksilöllisesti tulevassa tarkastuksessa. Koululaisen somaattiset sairaudet sekä sairauden hoitotasapaino kartoitetaan. Lisäksi tarkastuksessa käydään läpi esitietolomakkeen (Liite 1) avulla muun muassa seuraavia asioita: koululaisen mahdollisia epämääräisiä oireita, kuten päänsärkyä, uniongelmia, väsymystä, väkivaltaisuutta tai niskahartiaseudun kipuja ja pohtia niitä ja niiden taustaa). Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn mukaan 53 prosentilla neljäs- ja viidesluokkalaisista on joskus nisk- ja hartiasiäudun kipuja sekä 55 prosentilla on päänsärkyä joskus (Koulu-terveyskyselyn tulokset 2017. Perusopetus 4. ja 5. luokan oppilaat).

Koululaisen terveyteen kuuluu olennaisesti tässä iässä keskustella murrosiästä ja sen alkamisesta. Murrosikä alkaa nuorilla eri vaiheissa. Tytöt huomaavat usein murrosiän merkkejä aikaisemmin kuin pojat. Murrosikä useimmiten alkaa 8-13 ikävuoden välissä (Murrosikä 2017.) Viidennen luokan laajassa terveystarkastuksessa keskustellaan murrosiän tuomista muutoksista, jaetaan murrosikään liittyvää materiaalia perheelle sekä kannustetaan perhettä keskustelemaan murrosiästä kotona (5 lk. laaja terveystarkastus 2015).

Viidesluokkalaisen terveydentilan arviointiin kuuluu myös erilaisten kliinisten tutkimusten tekoa. Koululaisen pituus ja paino mitataan (Mäki ym. 2010, 23.) Koululaisen ryhti tutkitaan ja verenpaine mitataan (Mäki ym. 2010, 58-60). Terveydenhoitaja ja lääkäri arvioivat lapsen murrosiän kehitystä Tannerin asteikolla (Mäki ym. 2010, 50).

2.4.2 Terveystottumukset

Viidesluokkalaisen laajassa terveystarkastuksessa keskustellaan koululaisen sekä vanhempien terveystottumuksista. Terveydenhoitaja ja lääkäri ottavat puheeksi koululaisen nukkumisen, ruutuajan, liikuntatottumukset ja perheen ruokailutottumukset. Lasten ja nuorten terveysseurantatutkimuksen mukaan tietokoneella oleminen on yleistä viides- ja kahdeksaluokkalaisten parissa (Mäki ym. 2010, 106). Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn mukaan 22 % neljäs- ja viidesluokkalaisista kertoi jättävänsä syömättä aamupalan. 45 prosentilla neljännen ja viidennen luokan oppilaista liikkui ainakin tunnin päivässä. 5.5 prosentilla neljännen ja viidennen luokan oppilaista oli käyttänyt ainakin yhden kerran tupakkatuotetta tai sähkösavuketta. 10 prosentilla neljännen ja viidennen luokan oppilaista oli vaikeuksia nukahtaa tai yöheräilyä (Kouluterveyskyselyn tulokset 2017. Perusopetus 4. ja 5. luokan oppilaat.) Lasten ja nuorten terveysseurantatutkimuksen mukaan viidesluokkalaisista 94 % on kertonut syövänsä koululounaan joka päivä (Mäki ym. 2010, 95).

Terveydenhoitaja antaa tarpeen mukaan yksilöllisesti terveystarkastusta elintapoihin liittyen koko perheelle. Varhaisessa vaiheessa annettu terveystarkastus vaikuttaa myönteisesti koko perheen hyvinvointiin. Vanhempien terveystottumukset ovat vahvasti yhteydessä myös lasten terveystottumuksiin, joten on tärkeää kohdentaa ennaltaehkäisevää terveystarkastusta koko perheelle (Hakulinen-Viitanen ym. 2012, 48-49.) Tarkoituksena on myös keskustella päihteiden käytöstä perheessä sekä kuulostella koululaisen ajatuksia päihteiden käyttöön (5 lk. laaja terveystarkastus 2015).

2.4.3 Koulunkäynti

Viidesluokkalaisten laajassa terveystarkastuksessa käydään läpi lapsen koulunkäyntiä ja oppimista. Tarkastuksessa arvioidaan nykyisten tukitoimien riittävyyttä ja mahdollisten uusien tukitoimien tarvetta (5 lk. laaja terveystarkastus 2015.) Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn mukaan 82,4 % 4.-5. luokkalaisten pitää koulunkäynnistä. Paljon vaikeuksia lukemisessa, kirjoittamisessa tai laskemisessa koki 2,7%. Sen sijaan luokan koki usein rauhalliseksi vain 29% vastanneista (Kouluterveyskyselyn tulokset 2017. Perusopetus 4. ja 5. luokan oppilaat.)

On todettu, että kouluviihtyvyys edesauttaa oppimista ja hyvinvointia. Myös oppimiseen liittyvällä ympäristöllä ja yhteisöllä on suuri merkitys lapsen terveydelle ja hyvinvoinnille. Ne lapset, jotka kokevat koulunkäynnin myönteisenä, menestyvät paremmin opinnoissaan (Kouluterveyskyselyn tulokset 2017. Perusopetus 4. ja 5. luokan oppilaat.) Koulutyöhön liittyvä kuormittuneisuus on lisääntynyt. Ala-asteella kuormittavuus kuitenkin koetaan vähemmän kuormittavaksi kuin yläasteella. Koulutyön määrä ei ole ainoa seikka joka vaikuttaa koettuun kuormittavuuteen. Kuormittavuuteen vaikuttavat myös koulutyön laatu ja opiskeluun liittyvät sosiaaliset ja psyykkiset tekijät. Lisäksi kouluympäristön aikuisilla ja koulun yleisellä ilmapiirillä on vaikutusta uupumukseen ja kuormittavuuden tunteeseen (Halme, Kanste & Perälä 2017, 25-26.)

Kiusaaminen on erittäin tärkeä aihe ottaa puheeksi, koska kiusaaminen voi aiheuttaa muun muassa masentuneisuutta, ahdistuneisuutta, itsetunnon alenemista ja itsetuhoisia ajatuksia. Koulukiusaamista oli kokenut harvemmin kuin kerran viikossa 27,3% kaikista 4.-5. luokkalaisten (Kouluterveyskyselyn tulokset 2017. Perusopetus 4. ja 5. luokan oppilaat.) Kiusatuksi joutuneilla oppilailla tyypillistä on kouluun liittyvän motivaation lasku ja kouluun menon välttely. On todettu myös, että kiusaaminen vaikuttaa kohteeksi joutuneiden fyysiseen terveyteen. Oireilu voi ilmentyä erilaisina kiputiloina, yleisenä sairasteluna, nukkumiseen liittyvinä vaikeuksina, yökasteluna ja syömishäiriöinä (Kiusaamisen seuraukset 2017).

2.4.4 Vapaa-aika

Viidesluokkalaisten laajassa terveystarkastuksessa kartoitetaan myös mistä lapsen vapaa-aika koostuu. Esitietolomakkeen pohjalta käydään läpi muun muassa vanhempien näkemystä siitä,

mitä lapsi tekee vapaa-aikana, onko hänellä harrastuksia ja kenen kanssa hän viettää aikaa. Keskustelussa otetaan esille myös kotiintuloajat ja lapsen kaverit.

Nuoruusiässä kaverit tulevat entistä merkityksellisemmiksi lapselle. Asioiden kertominen kaverille voi tuntua helpommalta kuin omille vanhemmille. Tämä on luonnollista ja kuuluu normaaliin murrosiän kehitykseen. Vanhempien tehtävänä on antaa vapautta, mutta myös rajoja, jotta turvallisuudentunne säilyy ja nuori kokee, että hänestä välitetään. Yhteiset hetket vanhempien kanssa ovat arvokkaita ja niille tulisi järjestää arkeen aikaa (Ihmissuhteeni 2017).

Harrastukset ovat myös keskiössä lapsen ja nuoren elämässä. Harrastuksessa yhdistyvät muun muassa kaverisuhteiden ylläpitäminen, itsensä kehittäminen, omien vahvuuksien löytäminen ja vuorovaikutus aikuisen kanssa. Harrastukset voivat ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja se voi myös auttaa jo syrjäytyneitä nuoria (Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen -työryhmän raportti 2017, 5).

2.4.5 Perhesuhteet

On todettu, että lapsen ja nuoren hyvinvointiin vaikuttaa keskeisesti perheen tilanne. Perherakenteita on hyvin erilaisia ja myös työelämässä tapahtuneet muutokset heijastuvat perheiden arkeen (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2017). Perheen huolet, voimavaroja vievät asiat ja muutokset perheessä vaikuttavat oppilaan hyvinvointiin ja koulussa selviytymiseen. Esitietolomakkeeseen on koottu kysymyksiä koskien perheen sairauksia, jaksamisvaikeuksia, päihdeongelmia, väkivaltaisuuden ilmenemistä, taloudellisia huolia ja menetyksiä. Tarkastuksessa kartoitetaan myös perheen yhteistä aikaa ja perheen toimintatapoja (Liite 1.)

Usein väestötilastossa perheet jaetaan kolmeen erilaiseen perhetyyppiin: Ydinperheisiin, uusperheisiin ja yksinhuoltajaperheisiin. Erilaiset perherakenteiden muutokset ovat kytköksissä avioerojen lisääntymiseen. Lapsen kokema vanhempien avioero alle 16-vuotiaana lisää hänen riskiä depression myöhemmällä iällä verraten muihin nuoriin. Perherakenteiden muutokset voivat aiheuttaa muutoksia myös muille elämänalueille. Asuinpaikka ja lasten koulu saattavat vaihtua ja näin myös ystäväsuhteet voivat muuttua. Tutkimuksissa on todettu, että perherakennetta merkittävämpinä seikkoina ovat perheen sisäisten prosessien ja käytäntöjen vakaus (Väänänen 2013, 60-61.)

Terveystarkastuksessa vanhemmille on hyvä kertoa konkreettisesti ja selkeästi, mitä vanhemmilta edellytetään, jotta lapsi voi ja kehittyy hyvin. Lapsen hyvän kehityksen tukemiseksi on välttämätöntä, että mahdolliset vanhempien sairaudet ja ongelmat tunnistetaan ajoissa ja he saavat asianmukaista hoitoa. Vanhempia auttaa myös tieto ongelmien ja huolien tavallisuudesta ja yleisyydestä, sekä tieto siitä, että on luonnollista tarvita tietoa vanhemmuuteen liittyen. Olennainen osa vanhemmuuteen liittyvässä keskustelussa on lapsen ja vanhempien väli-

set kasvatuskäytännöt ja vuorovaikutus. Perheen kanssa yhdessä muodostetaan terveystarkastuksessa kokonaiskuva perheen terveydestä ja hyvinvoinnista ja mahdollisesti tarvittavista lisäpalveluista (Hakulinen-Viitanen ym. 2012, 32-33.)

3 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata vanhempien kokemuksia viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen prosessista. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä asiakasymmärrystä vanhempien näkökulmasta koskien viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen kulkua. Vanhempien kokemusten pohjalta kumppaniorganisaatio voi kehittää viidesluokkalaisten laajojen terveystarkastusten prosessia vastaamaan vanhempien näkemyksiä ja tarpeita. Opinnäytetyöstä on hyötyä kouluterveydenhuollon parissa työskenteleville ammattilaisille, jotka toteuttavat ja kehittävät laajoja terveystarkastuksia.

Tutkimuskysymys on: Millaisia kokemuksia vanhemmilla on viidesluokkalaisten laajojen terveystarkastusten prosessista?”

4 Toteutus

4.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäyte toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus pyrkii tuottamaan ymmärryksen tutkittavasta ilmiöstä (Kananen, J. 2014, 60). Laadullisen tutkimuksen taustalla ei ole teoriaa, joka selittäisi kohteena olevaa ilmiötä. Laadullinen tutkimus ei ole siis yleistävä tutkimus, toisin kuin määrällinen (Kananen, J. 2014, 16). Laadullisen tutkimuksen ratkaisut pätevät vain siihen ilmiöön, joista ne nousevat (Kananen, J. 2014, 26).

Laadullisen tutkimuksen tutkimusprosessi voidaan jakaa käsitteelliseen ja empiiriseen vaiheeseen. Käsitteellisessä vaiheessa valitaan ja rajataan tutkimusaihe, tutustutaan kontekstiin ja laaditaan teoreettinen tausta. Lisäksi määritellään, ketä tutkitaan. Empiiriseen vaiheeseen kuuluu aineiston keruu, aineiston analysointi, tulosten tulkinta ja raportointi (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 64). Laadullinen tutkimus antaa hyvän kuvauksen tutkittavasta ilmiöstä ja kuvaus on sanallisessa muodossa. Tavoitteena on tutkittavan asian kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkitseminen (Kananen 2014, 16-18.)

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen näkökulma, koska tarkoituksena on tuoda ilmiöä uutta kokemusperäistä tietoa viidesluokkalaisten laajoista terveystarkastuksista vanhempien näkökulmasta. Kun kyse on ilmiöstä ja asian kuvaamisesta sekä ymmärtämisestä, on perusteltua käyttää laadullista tutkimusmenetelmää määrällisen tutkimusmenetelmän sijasta.

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että tutkimukseen valitaan sellaiset henkilöt, joilla on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä tai he tietävät aiheesta paljon. (Tuomi & Sarajärvi 2018,

98). Tutkimukseen valikoituivat tutkittaviksi vanhemmat, jotka oli kutsuttu viimeisen luku-
vuoden aikana viidesluokkalaisen laajaan terveystarkastukseen.

4.2 Aineiston keruu

Kun halutaan tietää, minkälaisia kokemuksia tutkittavalla on tutkittavasta asiasta tai mitä
tutkittava ajattelee tutkittavasta asiasta, on perusteltua kysyä asiasta tutkittavalta itseltään
(Tuomi & Sarajärvi 2018, 84). Internetiä voidaan käyttää aineistonkeruumenetelmänä, jolloin
tiedonkeruuta tehdään verkon välityksellä. Edellytyksenä verkon avulla käytettävään tiedon-
keruumenetelmään on, että tutkittavilla henkilöillä on käytössään verkkoyhteys (Kananen, J.
2014, 15-16.)

Internetin kautta toteutettava kyselytutkimus voidaan järjestää monin eri tavoin, kuten sähkö-
postilla, serverillä toimivalla kyselypohjalla tai verkkosivujen kautta. Laadullisen tutkimuk-
sen toteuttaminen verkon kautta tuo tutkimukselle omat haasteensa, koska tutkittava ja tut-
kija eivät ole samanaikaisessa vuorovaikutustilanteessa (Kananen, J. 2014, 15-16.) Tutkija ei
kykene hyödyntämään haastattelututkimuksen non-verbaalisia tekijöitä tehdessään tulkintoja
(Kananen, J. 2014, 24). Tässä opinnäytetyössä käytettiin aineistonkeruumenetelmänä verkon
kautta toimivaa kyselylomaketta (Liite 2). Verkkokyselyssä laadittiin kyselypohja, johon tut-
kittavat ohjattiin vastaamaan. Kyselypohjana käytettiin Webpropol-kyselytyökalua.

Laadullista tutkimusta tehdessä ei voi laatia yksityiskohtaisia kysymyksiä (Kananen, J. 2014,
16). Tutkija antaa tutkittavan kertoa aiheesta vapaasti ja omin sanoin sekä mahdollisimman
laajasti (Kananen, J. 2014, 24). Avoimet kysymykset muodostavat tekstiä, lauseita ja tari-
noita, joita tutkija tarkastelee ja ratkaisee tutkimusongelman (Kananen, J. 2014, 25). Kyse-
lylomakkeelle valikoitui kolme avointa kysymystä, jotka muodostuivat tutkimuskysymyksen
kautta. Kyselylomakkeeseen valittiin myös kaksi strukturoitua kysymystä liittyen vastaajien
sukupuoleen ja terveystarkastukseen osallistumiseen. Strukturoituja kysymyksiä voidaan käyt-
tää laadullisessa tutkimuksessa ilmiön taustoitukseen ja ymmärtämiseen (Kananen, J. 2014,
75).

Ennen sähköisen kyselyn lähettämistä tutkittaville, kyselyn toimivuutta testattiin neljälle ul-
kopuoliselle henkilölle. Esitestauksesta kävi ilmi, että sähköinen kysely oli toimiva eikä ongel-
mia esiintynyt. Valmis kysely lähti yhteyshenkilön kautta terveydenhoitajille ja sieltä edelleen
Wilma-hallinto-ohjelman kautta tutkittaville vanhemmille. Mukaan liitettiin erillinen saate-
kirje (Liite 3). Saatekirjeessä kerrottiin opinnäytetyön tarkoitus sekä tekijöiden yhteystiedot
mahdollisia lisäkysymyksiä varten. Vastauksia saatiin 22. Vastaajista äitejä oli 20, isiä oli
kaksi. Vastauksissa vanhemmat olivat kuvailleet runsaasti kokemuksiaan. Tekstimuodossa saa-
tiin kolme A4-sivua kokemuksia kuvailevaa tekstiä.

4.3 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi alkaa litteroinnilla, jossa aineisto saatetaan yhteen muotoon. (Kananen, J. 2014, 98). Sen jälkeen yhtenäistettyä aineistoa tarkastellaan tutkimusongelman ja tutkimuskysymyksen näkökulmasta ja aineistolle esitetään tutkimuskysymykset. Näin aineistosta saadaan poimittua ne kokonaisuudet ja ilmiöt, joita tutkija tutkii (Kananen, J. 2014, 100). Kyselyajan päättyessä vastaukset siirrettiin Webproppol-ohjelmasta sähköiseen tekstimuotoon. Kyselylomakkeen vastaukset analysoitiin teemoittelun keinoin, jossa aineisto pilkotaan osiin ja luokitellaan eri teemojen alle (Tuomi & Sara-järvi 2009, 93). Teemoittelussa korostuu, mitä eri teemoista on sanottu. Teemojen lukumäärillä ei ole niinkään merkitystä. Aineistosta etsitään teemoja, jotka kuvaavat samaa näkemystä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105).

Kun aineisto oli siirretty yhtenäiseen tekstimuotoon, se käytiin huolellisesti läpi. Näin muodostui käsitys, mitä tutkittavat ovat vastanneet. Vastaukset tulostettiin ja leikattiin erillisiksi osiksi teemoittelua varten. Yleisen katsauksen jälkeen muodostuivat ensimmäiset pääteemat, joita hahmoteltiin kartongille. Vastausten pilkkomista jatkettiin pienempiin osiin, ja näin saatiin muodostettua lisää pääteemoja. Pääteemojen alle muodostettiin alateemoja samankaltaisten vastausten pohjalta. Pääteemoja muodostui seitsemän ja niiden alle jokaiselle alateemoja (n=30) (Taulukko 1). Vastauksista saatiin hyödynnettyä valtaosa. Muutamia vastauksia ja lauseita jätettiin analyysin ulkopuolelle, koska ne eivät vastanneet tutkimuskysymykseen.

5 Tulokset

5.1 Kokemuksia kutsun sisällöstä ja saapumisesta

Kutsua kuvailtiin selkeäksi, toisaalta toivottiin, että kutsussa kerrottaisiin tarkemmin, mitä aiheita terveystarkastuksessa tullaan käsittelemään. Kutsun kerrottiin tulevan riittävän ajoissa, jotta tarkastusajan pystyi varaamaan työtilannetta ennakoiden.

”Kutsu oli selkeä. Kutsussa voisi kertoa vielä tarkemmin, mitä aiheita terveystarkastuksessa käsitellään”

5.2 Kokemuksia ajanvarauksesta

Ajanvarauksen osalta vastauksissa näkyi hajontaa. Aikoja oli saatavilla sekä hyvin, että todella huonosti. Aikoja oli yritetty varata myös sähköisesti, mutta se ei ollut onnistunut. Selkeitä palautteita tuli myös hyvin sujuneesta ajanvarauksesta. Varatun ajan muuttaminen ei onnistunut Kanta-palvelun kautta, vaan muutos piti tehdä soittamalla terveydenhoitajalle.

”Ajanvaraus ei onnistunut netin kautta. Tämä ilmeisesti johtui siitä, että aikoja oli niin vähän tarjolla”

”Sujuvasti järjestetty, paljon valinnanvaraa ajoissa”

5.3 Kokemuksia esitietolomakkeesta

Esitietolomakkeen toivottiin olevan sähköisessä muodossa. Esitietolomaketta kuvailtiin laajaksi, kattavaksi, hyödylliseksi sekä helposti ymmärrettäväksi. Esitietolomake oli saanut aikaan positiivista keskustelua perheen sisällä ennen terveystarkastusta. Yksi vastaajista ei muistanut täyttäneensä ollenkaan esitietolomaketta. Terveystarkastuksen aikana käydystä keskustelusta huomasivat, että ammattilaiset olivat perehtyneet täytettyyn esitietolomakkeeseen huolellisesti.

”Esitietolomake olisi mukava pystyä täyttämään sähköisestikin”

”Keskustelusta huomasivat, että kaikki osallistujat olivat todella perehtyneet esitietolomakkeille täytettyihin tietoihin”

5.4 Kokemuksia terveystarkastustilanteesta

Terveystarkastuksen sisältöä kuvailtiin kattavaksi ja laajaksi sekä juuri sopivaksi tähän tilanteeseen. Vanhempien kokemukset terveystarkastustilanteesta poikkesivat jonkin verran toisistaan. Terveystarkastustilannetta kuvailtiin miellyttäväksi, asialliseksi sekä hyväksi tilaisuudeksi. Tilannetta kuvailtiin myös suppeaksi ja turhaksi käynniksi. Terveystarkastuksessa oli asiallinen tunnelma, mutta eräälle vastaajista jäi terveystarkastustilanteesta huono fiilis.

”Terveystarkastus oli kattava ja sopiva juuri tähän hetkeen”

”Isän kertomuksen mukaan meni hyvin, tilanne oli miellyttävä ja ei lainkaan paha”

”Jokseenkin turhan tuntuinen käynti, ei mitään uutta normaali mittauksiin, olisi voinut lapsi hoitaa itseksensä”

Vastaajat kiinnittivät huomiota asioihin perehtymiseen ja terveystarkastuksessa käsiteltyihin aiheisiin. Osa vastaajista kuvaili myös yleistä kokemusta asioiden käsittelystä; asiat käytiin asianmukaisesti ja huolellisesti läpi. Lapsen asioihin paneuduttiin kunnolla ja keskustelun kuluksi huomasivat, että kaikki osallistujat olivat todella perehtyneet esitietolomakkeesta löytyviin tietoihin. Toisaalta myös mainittiin, että esitietolomaketta ei käyty mitenkään läpi terveystarkastuksessa.

”Keskustelusta huomasivat, että kaikki osallistujat olivat todella perehtyneet esitietolomakkeille täytettyihin tietoihin”

Terveystarkastuksessa käsitellyt aiheet olivat ”ok” ja aiheet perustuivat siihen, minkälaisia kysymyksiä esitettiin. Eräs vastaaja mainitsi, että kehitysvaiheeseen liittyviä aiheita ei kommentoitu lainkaan. Terveystarkastustilanteessa oli helppo kysyä ja kaikki oli selkeää sekä hyvin hoidettu.

”Aiheet perustuivat siihen, minkälaisia kysymyksiä esitin. Kehitysvaiheeseen liittyviä aiheita ei käsitelty lainkaan”

”Kaikki käytiin asianmukaisesti ja huolellisesti läpi”

Tarpeiden toteutumiseen kiinnitettiin myös vastauksissa huomiota. Osalla vastaajista tarpeet toteutuivat terveystarkastuksen suhteen, osalla ei. Lapsen toiveita kunnioitettiin, mutta vastauksissa kävi myös ilmi, että terveystarkastuksessa ei käyty läpi kaikkia lapsen ongelmia. Yksi vastaaja mainitsi, että tarpeet tavallaan toteutuivat terveystarkastuksessa normaalien mitausten suhteen, mutta hän olisi kaivannut enemmän tietoa muista yksittäisistä asioista.

”Tavallaan tarpeet toteutuivat terveystarkastuksessa normaali pituuden, painon suhteen. Olisin kaivannut enemmän tietoa allergia asiasta”

”Kaikki tarvittavat asiat käsiteltiin”

”Käynnillä ei käsitelty kaikkia lapsen ongelmia”

Terveystarkastukseen varattua aikaa kuvailtiin sopivaksi. Osassa vastauksia tuotiin myös ilmi, että tarkastuskäynti oli nopea. Ammattilaisilta toivottiin täsmällisempää ajankäyttöä, sillä varattu aika oli myöhässä.

”Paljon myöhässä aikataulusta, keskenpäivän kun töistä joutuu lähtemään niin toivoisi täsmällisempää ajankäyttöä”

”Mielestäni aikaa oli varattu tarpeeksi käynnille”

5.5 Kokemuksia terveydenhoitajasta ja lääkäristä

Vastaajat olivat tyytyväisiä terveydenhoitajiin. Terveydenhoitajia kuvailtiin helposti lähestyttäväksi, aktiiviseksi, ystävälliseksi sekä asiansa osaavaksi. Vanhempien kokemukset lääkäristä eriävät hieman enemmän toisistaan. Lääkäreitä kuvailtiin miellyttäväksi, nuoreksi, jotenkin jämäkäksi sekä liian vanhaksi. Toiveena oli, että lääkäri olisi hieman enemmän tässä päivässä kiinni. Tarkastustilanteessa terveydenhoitaja oli aktiivisempi osapuoli ja lääkäri oli enemmän hiljaa.

”Terveydenhoitaja erittäin aktiivinen ja avulias, helppo lähestyä”

”Lääkäri oli ehkä enemmän hiljaa”

Vastauksissa kuvailtiin, että lääkäri oli haluton lähettämään lasta tutkimuksiin eikä lääkäri tuntunut osaavan mitata vastaajan mielestä mahdollista skolioosia.

”Lääkäri ei tuntunut osaavan mitata/katsoa mahdollista skolioosia lapseni selkärangasta ja terveydenhoitajan piti auttaa häntä ja hän tuntui myös unohtavan pituusmitan sekä painon heti näiden ottamisen jälkeen”

5.6 Kokemuksia yhteydenottamisesta terveydenhoitajaan jälkikäteen

Valtaosa vastaajista ei kokenut tarvetta yhteydenottoon terveydenhoitajaan terveystarkastuksen jälkeen. Vastauksista kävi ilmi, että yhteydenotto onnistuu hyvin terveydenhoitajan kautta, jos on tarvetta. Mahdollisuudesta yhteydenottoon jälkikäteen saatiin hajaantuneita vastauksia. Osa vastaajista mainitsi, että jatkoseurannasta ja yhteydenottotavoista kerrottiin selkeästi ja aina voi olla yhteydessä. Osa taas kuvaili, että mahdollisuudesta yhteydenottoon jälkikäteen ei mainittu mitään tai ei annettu siihen mahdollisuutta. Yksi vastaajista mainitsi, että ei muista mitään jälkipuintia.

”Wilman kautta saa hyvin yhteyden terveydenhoitajaan”

”Mahdollisuudesta yhteydenottoon jälkikäteen ei mainittu mitään”

”En kokenut tarvetta yhteydenpitoon jälkikäteen”

Pääteema	Alateemat
Kokemuksia kutsun sisällöstä	Kutsun selkeys Kutsun saapuminen
Kokemuksia ajanvarauksesta	Aikojen saatavuus Sähköisen ajanvarauksen onnistuminen Ajanvarauksen sujuvuus
Kokemuksia esitietolomakkeesta	Mahdollisuus sähköiseen esitietolomakkeeseen Esitietolomakkeen sisällön kuvailu Esitietolomakkeen hyödyllisyys Ammattilaisen perehtyminen esitietolomakkeen täytettyihin tietoihin etukäteen
Kokemuksia terveystarkastustilanteesta	Terveystarkastuksen sisältö Terveystarkastuksen kattavuus Terveystarkastuksen ilmapiiri Asioihin paneutuminen Terveystarkastuksessa käsitellyt aiheet Aiheiden käsittelytapa Tarpeiden toteutuminen Lapsen toiveiden kunnioittaminen Kysymyksien esittäminen ammattilaiselle Ajankäyttö Terveystarkastuksen tarpeellisuus
Kokemuksia terveydenhoitajasta	Terveydenhoitajan olemus Terveydenhoitajan asiantuntijuus Terveydenhoitajan vuorovaikutus perheen kanssa
Kokemuksia lääkäristä	Lääkärin olemus Lääkärin vuorovaikutus Lääkärin ammattitaito
Kokemuksia yhteydenottamisesta terveydenhoitajaan jälkikäteen	Tarve yhteydenottoon jälkikäteen Yhteydenoton onnistuminen jälkikäteen Yhteydenoton mahdollistaminen jälkikäteen

Taulukko 1: Teemat

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata vanhempien kokemuksia viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen prosessista. Aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen ei ole juurikaan tehty. Vanhempien vastauksista nousi esille monia eri teemoja viidesluokkalaisten laajojen terveystarkastusten prosessiin liittyen. Tässä opinnäytetyössä vanhempien kokemukset tarpeiden toteutumisesta ja terveystarkastuksen aiheiden käsittelystä olivat ristiriidassa keskenään. Osa vanhemmista koki, että oli saanut riittävästi tukea ja tietoa, ja osa vanhemmista koki, että tuen tarve jäi vähäisemmäksi. Ajanvarauksesta saatiin myös ristiriitaisia vastauksia. Osa

vanhemmista koki, että aikoja oli riittävästi saatavilla, kun taas osa koki, että aikoja oli niukasti tarjolla. Ajanvarauksen osalta vanhemmat toivoivat sähköistä mahdollisuutta varata aikaa. Vastauksista kävi ilmi, että yhteydenotto terveydenhoitajaan onnistuu hyvin. Valtaosa vastaajista ei kuitenkaan kokenut tarvetta yhteydenottoon.

Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä asiakasymmärrystä vanhempien näkökulmasta koskien viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen kulkua. Vastauksista nousi ilmi vanhempien näkökulmasta tärkeitä aiheita ja asioita, jotka vaikuttivat kokemukseen laajoista terveystarkastuksista. Vanhempien vastausten pohjalta asiakasymmärrys lisääntyi ja saatiin uutta tietoa siitä, miten vanhemmat kokivat viidesluokkalaisten laajan terveystarkastuksen nykypäivänä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on tutkinut vanhempien näkemyksiä hyvinvoinnista, palveluista ja kouluyhteisöistä, jossa kävi ilmi, että vanhempia oli kuunneltu ja perheen hyvinvointia oli kartoitettu ja tuettu viidesluokkalaisten laajassa terveystarkastuksessa. Vanhemmista lähes jokainen olivat saaneet kutsun viidesluokkalaisten laajaan terveystarkastukseen ja yli kaksi kolmasosaa vastanneista vanhemmista pääsi vaikuttamaan laajan terveystarkastuksen ajankohtaan. Vanhemmat kokivat, että neuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilökunta oli vaikeinta tavoittaa (Halme, Kanste, Perälä 2016, 60.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksessa on todettu, että 70 % laajaan terveystarkastukseen osallistuneista vanhemmista piti sitä hyödyllisenä (Halme, Kanste, Perälä 2016, 60). Opinnäytetyössä saatiin tältäkin osalta moninaisia vastauksia. Käyntiä kuvailtiin turhaksi ja suppeaksi, toisaalta sitä kuvailtiin myös kattavaksi ja juuri sopivaksi tähän hetkeen.

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa selvitetään, kuinka totuudenmukaista tietoa on itse tutkimuksella pystytty luomaan. Tieteellisen tutkimuksen tavoitteena on tuoda saataville mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida yleisillä luotettavuuden kriteereillä, jotka ovat kohdistettu laadulliseen tutkimukseen. Luotettavuutta voidaan tuoda esille muun muassa seuraavilla kriteereillä: uskottavuus, vahvistettavuus, refleksiivisyys ja siirrettävyys (Kylmä & Juvakka 2007, 127.)

Uskottavuutta vahvistaa tuloksien kuvailu selkeästi, jotta lukija käsittää miten aineisto on analysoitu (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 198). Uskottavuutta lisää myös se, että tutkija on mahdollisimman pitkän ajan tekemisissä tutkittavan asian kanssa. Vaatii aikaa, jotta tutkijat ymmärtävät vastaajan näkökulman asiaan. Opinnäytetyön tekijän pitämä tutkimuspäiväkirja tuo tutkimukselle lisää uskottavuutta. Päiväkirjassa kuvaillaan kokemuksia ja analysoidaan valintoja. Tämän pohjalta opinnäytetyön tekijä pystyy mahdollisesti hyödyntämään näitä oman toimintansa tiedostamisessa (Kylmä & Juvakka 2007, 128.) Opinnäytetyön

uskottavuutta vahvistaa se, että tekijät ovat olleet tutkittavan asian kanssa tekemisissä pidemmän ajan. Aiheeseen perehtymiseen käytettiin runsaasti aikaa. Vanhempien eri näkökulmia tutkittiin tarkasti vastausten analysointivaiheessa. Vastauksia tuli useamman eri koulun viidesluokkalaisten oppilaiden vanhemmilta ja se vahvistaa osaltaan tutkimuksen luotettavuutta. Tulokset raportoitiin tarkasti ja kaikista toimista, jotka liittyivät opinnäytetyön työstämiseen, pidettiin kirjaa.

Vahvistettavuus saattaa olla ongelmallista laadullista tutkimusta tehdessä, sillä toinen tutkija ei välttämättä päädy samaan tulkintaan huolimatta samasta aineistosta. Tämä ei kuitenkaan merkitse luotettavuuden ongelmaa, sillä erilaiset tulkinnat asiasta lisäävät kuitenkin ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Triangulaatio on laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisäävä kriteeri. Tutkijaan liittyvässä triangulaatiossa tutkijoita on useampi kuin yksi tutkija (Tuomi 2007, 153.) Opinnäytetyötä oli tekemässä kaksi henkilöä, mikä lisää opinnäytetyön luotettavuutta. Aineistoa tarkasteltiin kriittisesti sekä yhdessä että erikseen. Ristiriitaisia tulkintoja aineistosta ei kuitenkaan esiintynyt. Tämä seikka lisää opinnäytetyön aineiston tarkastelun luotettavuutta.

Refleksiivisyyden toteutuminen edellyttää sitä, että tekijät ovat tietoisia omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekijöinä. Reflektiivisyyteen liittyy olennaisesti myös se, että tutkija kuvaa lähtökohdat raportissa ja arvioi, kuinka hän vaikuttaa aineistoonsa ja tutkimusprosessiinsa (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Tämän opinnäytetyön tekijöillä ei ollut aikaisempaa kokemusta opinnäytetyön tai muiden tutkimusten tekemisestä. Tekijät pitivät tärkeänä käydä kirjallisuutta läpi liittyen opinnäytetyön tekemiseen ja eri vaiheisiin. Opinnäytetyössä otettiin huomioon tekijöiden lähtökohdat ja työ pyrittiin pitämään mahdollisimman yksinkertaisena ja havainnollistavana.

Siirrettävyyttä arvioidessa tarkastellaan tutkimuksen tulosten siirrettävyyttä muihin samankaltaisiin tilanteisiin. Jotta lukija voisi arvioida tulosten siirrettävyyttä, tulee tutkijan antaa esimerkiksi tarpeeksi kuvailevaa tietoa vastaajista (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Tässä opinnäytetyössä on verrattu aikaisempia tutkimustuloksia opinnäytetyön tuloksiin sekä perusteltu lähteisiin viitaten, ketkä valikoituivat vastaajiksi.

6.3 Opinnäytetyön eettisyys

Hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyy erilaisia toimintatapoja. Tutkijan tulee kiinnittää huomiota rehellisyyteen, huolellisuuteen ja tarkkuuteen tutkimuksen eri vaiheissa. Tutkimuksen tulee soveltaa kriteerit täyttäviä ja eettistä tarkastelua kestävää tiedonhankinta, - tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Avoimuuteen tulee kiinnittää huomiota tutkimustuloksia julkaistessa. Tutkijan tulee kunnioittaa muiden tutkijoiden työtä heidän työlleen asianmukainen arvo ja merkitys omassa tutkimuksessaan. Tutkimus tulee suunnitella, toteuttaa ja raportoida yksi-

tyiskohtaisesti perustuen tieteelliselle tiedolle (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150-151.) Tutkimusetiikan peruseriaatteita ovat siis haitan välttäminen, ihmisoikeuksia kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus, rehellisyys, luottamus ja kunnioitus (Kylmä & Juvakka 2007, 137, 147.)

Opinnäytetyötä tehdessä otettiin huomioon eettinen näkökulma. Tutkimusluvut haettiin ohjeiden mukaisesti. Tutkittavat vastasivat kyselyihin anonyymisti. Opinnäytetyössä ei mainita toimeksiantajan nimeä, jotta vastaajien anonymiteetti säilyy. Verkkokysely voi mahdollisesti lisätä vastausten rehellisyyttä ja avoimuutta. Toisaalta verkkokyselyyn on helppo jättää vastaamatta, mikä voi osaltaan vaikuttaa vastausprosenttiin negatiivisesti. Vastaukset saatiin sähköpostiin, josta ne poistettiin analysoinnin jälkeen. Tutkittaville lähetettiin saatekirje, jossa kävi ilmi opinnäytetyön aihe ja tarkoitus sekä opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot mahdollisia kysymyksiä varten (Liite 2). Vastaaminen verkkokyselyyn oli vapaaehtoista.

Opinnäytetyössä käytettiin monipuolisesti lähteinä aikaisempia tutkimuksia sekä luotettavaa, näyttöön perustuvaa tietoa. Opinnäytetyöprosessi suunniteltiin huolellisesti ja eri vaiheet raportoitiin työhön. Tulokset esiteltiin tarkasti ja rehellisesti.

6.4 Johtopäätökset, kehittämissuhteet ja jatkotutkimusaiheet

Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää viidesluokkalaisten laajojen terveystarkastusten kehittämisessä. Tulokset tuovat esille vanhempien näkökulmaa ja kokemusta. Kehittämissuhteissa on tärkeää huomioida asiakkaan tarpeet ja toiveet, jotta kokemus palvelusta olisi mahdollisimman hyvä. Tästä voisi hyötyä myös kouluterveydenhoitaja suunnitellessaan yksilöllisesti laajoja terveystarkastuksia.

Tuloksista nousi ilmi se, että vanhemmat arvostavat sähköisiä palveluita. Vanhemmat toivat ilmi, että esimerkiksi esitietolomake voisi olla sähköisessä muodossa. Digitaalisuus lisääntyy ja kehittyy jatkuvasti terveydenhuollon alalla, joten sähköisten palveluiden tarvetta ja hyödyllisyyttä kouluterveydenhuollossa voisi myös tutkia tulevaisuudessa laajemmin.

Tuloksissa nostettiin myös esille terveydenhoitajan ja lääkärin osaamista ja vuorovaikutusta perheen kanssa. Jatkotutkimusaiheena voisi olla terveydenhoitajan tai lääkärin vuorovaikutuksen ja osaamisen vaikutus vanhempien kokemukseen terveystarkastuksista.

Lähteet

Painetut

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opin-
näyte-työn vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino.

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä. Laadullisen ja määrällisen verkkotutki-
muksen opas. Suomen yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Kankkunen, P., Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. WSOYpro Oy.

Kankkunen, P., Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Sanomapro Oy.

Kylmä J., Juvakka T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima.

Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Jyväskylä: Gum-
merus kirjapaino Oy.

Tuomi, T., Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö
Tammi. Helsinki.

Sähköiset

5.lk laaja terveystarkastus. 2015. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 8.12.2017.

[https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoito/kouluter-
veydenhuolto/terveystarkastukset/5.-lk-laaja-tarkastus](https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoito/kouluter-
veydenhuolto/terveystarkastukset/5.-lk-laaja-tarkastus)

Hakulinen-Viitanen, T., Hietanen-Peltola, M., Hastrup, A., Wallin, M., Pelkonen, M. 2012.

Laaja terveystarkastus. Ohjeistus äitiys- ja lastenneuvolatoimintaan sekä kouluterveydenhuol-
toon. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 8.12.2017. [http://www.jul-
kari.fi/bitstream/handle/10024/90831/URN_ISBN_978-952-245-708-0.pdf?sequence=1](http://www.jul-
kari.fi/bitstream/handle/10024/90831/URN_ISBN_978-952-245-708-0.pdf?sequence=1)

Halme N., Kanste O., Perälä M-N. 2017. Viidesluokkalaisten oppilaiden näkemyksiä hyvinvoin-
nista, kouluyhteisöstä ja palveluista. Viitattu 5.12.2017. [https://www.jul-
kari.fi/bitstream/handle/10024/132154/URN_ISBN_978-952-302-824-1.pdf?sequence=1](https://www.jul-
kari.fi/bitstream/handle/10024/132154/URN_ISBN_978-952-302-824-1.pdf?sequence=1)

Halme N., Kanste O., Perälä M-N. 2016. Viidesluokkalaisten oppilaiden vanhempien näkemyk-
siä hyvinvoinnista, palveluista ja kouluyhteisöstä. Viitattu 4.5.2018. [https://www.jul-
kari.fi/bitstream/handle/10024/130406/URN_ISBN_978-952-302-622-3.pdf?sequence=1](https://www.jul-
kari.fi/bitstream/handle/10024/130406/URN_ISBN_978-952-302-622-3.pdf?sequence=1)

Halme N., Nykänen S., Perälä M-L., Salonen A. 2011. Miten lasten ja perheiden palvelut vas-
taavat tarpeita? Vanhempien näkökulma. Viitattu 4.5.2018. [https://thl.fi/docu-
ments/10531/95613/Raportti%202011%2036.pdf](https://thl.fi/docu-
ments/10531/95613/Raportti%202011%2036.pdf)

Hietanen-Peltola M., Hakulinen T., Vaara S., Merikukka M., Pelkonen M. Laajoista terveystarkastuksista hyötyvät sekä perheet että kouluterveydenhuollon henkilöstö - ammattilaisten kokemuksia. 2017. Viitattu 4.5.2018. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135235/Tuti%2022_2017%20Laajoista%20terveystarkastuksista%20hy%C3%B6tyv%C3%A4t.pdf?sequence=2

Kiusaamisen seuraukset. 2017. Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2017. Viitattu 5.12.2017. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/kiusaamisen-seuraukset/>

Mäki, P., Hakulinen-Viitanen, T., Kaikkonen, R., Koponen, P., Ovaskainen, M-L., Sippola, R., Virtanen, S., Laatikainen, T. 2010. Lasten terveys LATE-tutkimuksen perustulokset lasten kasvusta, kehityksestä, terveydestä, terveystottumuksista ja kasvuympäristöstä. Raportti. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 10.12.2017 <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80056/3ebde5ad-1be7-4268-9167-df23095fca33.pdf?sequence=1>

Ihmissuhteeni. 2017. Nuorten mielenterveystalo. Viitattu 6.12.2017. https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tietoa_mielenterveydesta/mielenterveyden_vahvistaminen/Pages/ihmissuhteeni.aspx

Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen -työryhmän raportti. 2017. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 6.12.2017.

http://valtioneuvosto.fi/documents/1410845/4449678/Jokaiselle+lapselle+ja+nuorelle+mahdollisuus+mieleiseen+harrastukseen_raportti.pdf/50642077-c9ac-4687-b591-fddfcae1246a0

Kouluterveyskyselyn tulokset 2017. Perusopetus 4. ja 5. luokan oppilaat. 2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.12.2017. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk4/summary_perustulokset?alue_0=87869&mittarit_0=199594&mittarit_1=&mittarit_2=199700#

Koulunkäynti ja opiskelu. 2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.12.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia/koulunkaynti-ja-opiskelu>

Lasten ja nuorten terveysseurantatutkimus LATE. 2013. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 6.12.2017. <http://www.terveytemme.fi/lastenterveys/tulokset/index.html>

Terveystarkastuslaki. 1326/2010. Finlex. 2 luku. Kouluterveydenhuolto 16 §. Viitattu 5.12.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326#L2P16>

Terveystarkastukset. 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 6.12.2017
<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoolto/kouluterveydenhuolto/terveystarkastukset>

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011). Finlex. Viitattu 10.12.2017
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110338>

Väänänen R. 2013. Perheen rakenteen, dynamiikan ja arvojen merkitys lapsen psyykkiselle hyvinvoinnille. Viitattu 6.12.2017. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-1271-8/urn_isbn_978-952-61-1271-8.pdf

Taulukot

Taulukko 1: Teemat 18

Liitteet

Liite 1: Esitietolomake	27
Liite 2: Kyselylomake	31
Liite 3: Saatekirje.....	32

Liite 1: Esitietolomake

Terveystarkastuksen esitietolomake viitosluokkalaisen vanhemmille

Lapsenne kouluterveydenhuollon terveystarkastus lähestyy. Viidennen luokan laajassa terveystarkastuksessa keskustelemme lapsen ja koko perheen terveydestä ja hyvinvoinnista. Pohdimme myös lapsen koulunkäyntiin ja vapaa-aikaan liittyviä asioita. Kutsumme vanhemmat mukaan lapsen laajaan terveystarkastukseen. Osallistumisenne on hyvin tärkeää.

Toivomme teidän täyttävän tämän lomakkeen ja palauttavan sen annettujen ohjeiden mukaisesti. Lapsen asuessa kahdessa kodissa voidaan kummassakin täyttää oma lomake. Lomake on suunniteltu vanhempien täytettäväksi, mutta vastauksia voidaan pohtia keskustellen lapsen kanssa. Kysymyksiä kautta saatte käsityksen terveystarkastuksen sisällöstä. Vastauksenne auttavat suuntaamaan terveystarkastusta perheen tarpeiden ja toiveiden mukaiseksi. Keskustelemme lomakkeen aiheista tarkastuksessa. Lapsenne täyttää tarkastukseen liittyen myös oman esitietolomakkeensa.

Lomakkeen täyttäminen ja jokaiseen yksittäiseen kysymykseen vastaaminen on vapaaehtoista. Antamanne tiedot ovat luottamuksellisia ja terveydenhuollon salassapitosäädökset koskevat niitä. Antamanne tiedot tulevat vain terveydenhuollon käyttöön ja jäävät terveyskeskuksen potilasasiakirjarekisteriin.

Oppilas:

Nimi _____ Luokka _____
Henkilötunnus _____ Kodin kieli/kielet _____

Vanhemmat/huoltajat:

Puhelinnumero, josta tavoittaa päivisin

Nimi _____
Nimi _____

Lapsi asuu

- molempien vanhempien kanssa
 äidin kanssa
 isän kanssa
 muu järjestely, mikä?

Muutokset perheen rakenteessa

- ei muutoksia
 avo/avioero vuonna
 yhteishuoltajuus
 yksinhuoltajuus äiti/isä (ympyröi)
 uusi avo/avioliitto vuonna
 muu, mikä?

Tapausjärjestelyt vanhempien asuessa erillään

Onko lapsellanne sisaruksia?

- ei
 kyllä, nimet ja syntymävuodet
- _____
- _____

Muut perheeseen tai samaan talouteen kuuluvat henkilöt

2/4

LAPSEN TERVEYS JA HYVINVOINTI

Millaiseksi arvioitte lapsenne nykyisen terveydentilan? hyvä keskinkertainen huono

Onko lapsellanne jokin pitkäaikainen (fyysinen tai psyykinen) oire, sairaus tai vamma?

ei kyllä, mikä? Hoitotaho ja nykyiset hoidot sekä rajoitteet

• allergia	☐ ei	☐ kyllä	_____
• erityisruokavalio	☐ ei	☐ kyllä	_____
• lääkkeiden käyttö	☐ ei	☐ kyllä	_____
• sairastettu vesirokko	☐ ei	☐ kyllä	☐ rokotettu

Onko lapsellanne ollut toistuvasti viimeisen vuoden aikana?

• väsymystä tai uniongelmia	☐ ei	☐ kyllä
• arkuutta tai jännittyneisyyttä	☐ ei	☐ kyllä
• väkivaltaisuutta, aggressiivisuutta	☐ ei	☐ kyllä
• levottomuutta, keskittymisvaikeuksia	☐ ei	☐ kyllä
• pelkoja, ahdistuneisuutta	☐ ei	☐ kyllä
• alakuloisuutta, vetäytyneisyyttä	☐ ei	☐ kyllä
• yö- tai päiväkastelua	☐ ei	☐ kyllä
• muita oireita, vaivoja tai kipuja	☐ ei	☐ kyllä
• tapaturmia	☐ ei	☐ kyllä

Oletteko huomannut lapsessanne murrosiän kehitykseen liittyviä muutoksia? Mitä?

Oletteko keskustelleet lapsenne kanssa murrosiästä?

ei kyllä, mistä teemoista? _____

TERVEYSTOTTUMUKSET

Lapsemme

- **nukkuu** arkena klo ____ - ____, noin ____ tuntia
viikonloppuna klo ____ - ____, noin ____ tuntia
- **liikkuu** päivittäin noin ____ tuntia (koulumatkat ja koululiikunta, ulkoilu ja liikuntaharrastukset)
- **ruutu-aika** arkena ____ tuntia/pvä (TV, tietokone, pelikoneet, puhelin ym.)
viikonloppuna ____ tuntia/pvä

Tiedätkö mitä lapsenne tekee tietokoneella? kyllä ei

Perheemme ruokailutottumuksissa on

hyvää _____

kehitettävää _____

Lapsemme ateriat arkena viikonloppuna

aamupala	☐	☐
kouluruoka/lounas	☐	☐
iltapäivän välipala	☐	☐
päivällinen	☐	☐
iltapala	☐	☐

Lapsemme käyttää maitoa ja/tai maitotuotteita kyllä ei
D-vitamiinia kyllä ei
energiajuomia kyllä ei

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Perheemme tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö:

- tupakka ei kyllä _____
- nuuska ei kyllä _____
- alkoholi ei kyllä _____
- huumeet ei kyllä _____

Oletteko keskustelleet lapsenne kanssa tupakasta, nuuskasta ja päihteistä? kyllä ei

Miten lapsenne huolehtii henkilökohtaisesta hygieniasta? (hampaiden pesu, suihku ym.)

KOULU

Miten koulunkäynti ja kotitehtävät sujuvat?

Mitkä ovat lapsenne vahvuudet koulussa?

Saako lapsenne tukea oppimiseen? (tukiopetus, pienryhmä, erityisopetus ym.)

ei kyllä, mitä?

Tapaako lapsenne / onko lapsenne tavannut koulukuraattoria tai koulupsykologia?

ei kyllä, miksi?

Miten mielestänne kodin ja koulun yhteistyö sujuu?

- Onko koulunkäynti lapsellenne mieluisaa? kyllä en tiedä ei
- Onko lapsellanne kavereita koulussa? kyllä en tiedä ei
- Kiusataanko lastanne koulussa? kyllä en tiedä ei

VAPAA-AIKA

Mitä lapsenne tekee vapaa-aikanaan? (yksin/kavereiden/perheen kanssa tai harrastuksissa)

Lapsemme kotiintuloaika on arkisin klo _____ ja viikonloppuna klo _____

- Onko lapsellanne kavereita vapaa-ajalla? kyllä ei
- Tunnetko lapsenne kavereita? kyllä ei
- Kiusataanko lastanne vapaa-ajalla? kyllä en tiedä ei
- Tiedättekö missä ja kenen kanssa lapsenne viettää vapaa-aikaansa? kyllä ei

4/4

PERHE

Onko perheellänne riittävästi yhteistä aikaa?
Kuinka vietätte sitä?

 kyllä ei**Perheessämme**

- on tapana kannustaa ja antaa positiivista palautetta kyllä ei
- jaetaan kotityöt kyllä ei
- on turvallista kaikille ja yleensä sopuisa ilmapiiri kyllä ei
- on tapana kertoa päivän tapahtumista kyllä ei
- on sovittu säännöistä yhdessä kyllä ei
- on yhteinen ruokahetki päivittäin kyllä ei

Miten perheessänne ratkaistaan tilanteet, joissa lapsi on rikkonut sovittuja sääntöjä tai käyttäytyy huonosti?

Koetteko tarvitsevanne apua lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa?

 ei kyllä, millaista? _____ saamme jo tukea/olemme saaneet tukea, mistä? (esim. kasvatus- ja perheneuvola)

Oppilaan hyvinvointiin ja kouluselviytymiseen vaikuttavat kaikki perheen huolet, voimavaroja vievät asiat ja muutokset. Onko teidän perheessänne?

- pitkäaikaissairauksia (fyysisiä tai psyykkisiä) ei kyllä
- jaksamisvaikeuksia, uupumista tai masennusta ei kyllä
- turvattomuutta tai väkivaltaisuutta ei kyllä
- päihdeongelmia tai -riippuvuutta ei kyllä
- ongelmia perheenjäsenten välisissä suhteissa ei kyllä
- taloudellisia huolia ei kyllä
- surua tai menetyksiä ei kyllä
- jotakin muuta ajankohtaista, mitä? _____

Keneltä saatte tarvittaessa tukea perheenne arjen sujumiseen?

 isovanhemmilta entiseltä puolisoilta naapureilta ei keneltäkään ystäviltä muilta _____

Perheenne vahvuuksia _____

Mikä lapsessasi ilahduttaa sinua? _____

Toiveita terveystarkastuksen suhteen _____

Päiväys

Lomakkeen täyttäjän/täyttäjien allekirjoitus

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Liite 2: Kyselylomake

* Vastaja:

äiti

isä

molemmat

joku muu, kuka?

* Osallistuitteko viidesluokkalaisen laajaan terveystarkastukseen? Jos ette, miksi?

kyllä

ei, miksi?

Voitte vastata seuraavien teemojen alle mitä vaan, mikä liittyy laajan terveystarkastuksen kulkuun.

1. Kokemusesi ennen laajaa terveystarkastusta (esim. kutsu terveystarkastukseen, ajanvaraus, esitietolomake)
2. Kokemusesi laajan terveystarkastuksen aikana (esim. vuorovaikutus, käsitellyt aiheet, ajankäyttö)
3. Kokemusesi laajan terveystarkastuksen jälkeen (esim. tarpeiden toteutuminen, mahdollisuus yhteydenottoon jälkikäteen)

Liite 3: Saatekirje

Arvoisa viidesluokkalaisten huoltaja,

Olemme terveydenhoitajaopiskelijoita Laurean ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyönämme tutkimuksen, jossa kartoitamme vanhempien kokemuksia viidesluokkalaisten laajoista terveystarkastuksista. Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimii Vantaan kaupunki.

Haluamme opinnäytetyömme kautta tuoda esille vanhempien kokemuksia viidesluokkalaisten laajoista terveystarkastuksista sekä lisätä asiakasymmärrystä vanhempien näkökulmasta. Mielipiteenne ovat meille todella tärkeitä. Tutkimukseen vastataan sähköisellä kyselyllä ja vastaaminen on vapaaehtoista. Vastaamiseen on hyvä varata aikaa 10-15 minuuttia.

Käsitlemme vastaukset luottamuksellisesti. Vastaajan henkilöllisyys ei tule esiin missään vaiheessa.

Olemme kiitollisia osallistumisestanne! Vastaamme mielellämme opinnäytetyöhömmme liittyviin kysymyksiin.

Noora Mäkilä

Sanna Ahola

terveydenhoitajaopiskelija

terveydenhoitajaopiskelija

noora.makila@student.laurea.fi sanna.ahola@student.laurea.fi